

Paul Frentrop: Hoe de meest vrouwelijke bank van Nederland bewees dat je van diversiteit niet betrouwbaar wordt

Posted on 1 februari 2025 by Paul Frentrop

De Nederlandsche Bank (DNB), honderd procent eigendom van de staat, heeft op verzoek van de Europese Centrale Bank (ECB) een boete van 15 miljoen euro opgelegd aan de Volksbank, eveneens honderd procent eigendom van de staat. Daarnaast heeft DNB ook nog eens op eigen initiatief een boete van 5 miljoen euro uitgedeeld, zo is deze week bekendgemaakt.

Het gaat om economische delicten uit de periode van 2018 tot en met 2023. Straffen volgens de Wet Economische Delicten (WED) liggen meestal hoger dan wanneer het gewone strafrecht van toepassing is. Het zegt iets over onze rechtstaat dat delicten rond have en goed zwaarder worden bestraft dan geweld, maar daar wil ik het nu niet over hebben.

Economische delicten kunnen voortvloeien uit overtreding van een heel groot aantal wetten en de bewijslast van opzet ligt een stuk lager dan bij andere delicten. Daar moet sprake zijn van 'boze' opzet, maar bij economische delicten is 'kleurloze' opzet al voldoende. U kunt onbewust van het feit dat u een wet overtreedt opzettelijk een economisch delict begaan.

Regels en handhaving

Wie dat doet, kan bestuursrechtelijk te maken krijgen met toezichthouders als DNB, de Autoriteit Financiële Markten (AFM), de Kansspelautoriteit of de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA). Strafrechtelijk kan de overtreder in het vizier komen van het Openbaar Ministerie, de Fiscale Inlichtingen en Opsporingsdienst (FIOD), alweer de NVWA, de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) of de Arbeidsinspectie. En dan ben ik er vast nog een paar vergeten. Toch hoor ik nooit dat het aantal economische delicten daalt.

Als een bank economische delicten begaat, kijken we natuurlijk naar de directie. De Volksbank heeft in de relevante periode in de directie (later omgedoopt tot *executive committee*) met een groot verloop te maken gehad. Maar liefst veertien personen maakten in die periode deel uit van de top, zeven mannen en zeven vrouwen. Met de diversiteit zit het duidelijk wel snor bij de Volksbank. Sterker nog: geen bank was in de periode dat de economische delicten werden begaan zo 'vrouwelijk' als de Volksbank.

Dat geldt ook voor het interne toezicht. In de betreffende periode kende de Volksbank acht commissarissen, vier vrouwen en vier mannen. Het zal toch niet zo zijn dat diversiteit bij de benoemingen zwaarder woog dan integriteit en deskundigheid, hoor ik de kniesoor denken.

Binnen de directie is meer veranderd dan binnen de raad van commissarissen. De twee zittende directeuren die het langst in functie zijn, zitten er sinds medio 2022. Van de vijf zittende commissarissen zijn er twee de hele periode sinds 2018 in functie gebleven. Officieel is nooit iemand ontslagen of weggestuurd. De Staat der Nederlanden blijkt lankmoedig, zoals we onlangs ook zagen bij de roof van Roemeense kunstschaten in Drenthe. De directeur van het Roemeens Nationaal Historisch Museum werd meteen ontslagen. De directeur van het Drents Museum niet.

Wat is er nou eigenlijk gebeurd? In de jaarverslagen van de Volksbank die in de periode van de overtredingen uitgroeiden van meer dan 200 naar meer dan 300 pagina's heb ik daar niets over kunnen vinden. Maar DNB legt in een persbericht omstandig uit waarom ze de boetes heeft opgelegd.

De reden voor de boete opgelegd op verzoek van ECB is dat Volksbank 'gedurende een zeer lange periode' is tekortgeschoten in de beheersing van relevante risico's, waaronder krediet- en tegenpartijrisico's, kapitaalrisico's en operationele risico's. Hiermee heeft zij een beheerste uitoefening van het bankbedrijf niet gewaarborgd.

'Trots en voldoening'

Dat is me nogal wat. Mij valt dan op dat de '*chief risk officer*' binnen de directie van 2016 tot 9 april 2024 die functie vervulde. Op de website van de Volksbank werd hem bij zijn afscheid gevraagd hoe hij op die periode terug keek. Dit was zijn antwoord:

'Met een onwaarschijnlijke trots en voldoening, dat meen ik oprecht. Nu ik er steeds meer over nadenk, besef ik wat voor geweldige dingen ik heb mogen doen. De Volksbank is een organisatie naar mijn hart, nog meer dan naar mijn hoofd. Ik ben trots op de mensen, het geleverde werk, het verschil dat gemaakt is. En ik ben dankbaar voor de Chief Risk Officer die ik heb mogen zijn. Bij binnenkomst werd mij gevraagd om een atypische CRO te zijn. Iemand die niet alleen denkt in gevaren en wat er niet mag of kan, maar iemand die juist ook kansen ziet. Die denkt in mogelijkheden. Dat heeft er bijvoorbeeld voor gezorgd dat ik ook vaandeldrager voor maatschappelijke impact heb mogen zijn. Want het is niet gebruikelijk dat een CRO zich bezighoudt met leefbaarheid, woontoegankelijkheid, duurzaamheid, het herdefiniëren van de maatschappelijke identiteit, noem maar op. In die rol heb ik veel van mijn persoonlijke passie kunnen stoppen.'

Tja, denk ik dan. Heeft de Europese Centrale Bank, de toezichthouder, gefaald gedurende die 'zeer lange' periode? En de accountant? En de ministers van Financiën tussen 2018 en 2023 (Wopke Hoekstra en Sigrid Kaag), namens ons allen eigenaar van de Volksbank? Daar laat DNB zich niet over uit. Opnieuw tja. De minister van Financiën moet binnenkort de opvolger van Klaas Knot aanwijzen.

Over haar eigen boete is DNB duidelijker. Die betreft overtreding van de Wet ter voorkoming van witwassen en terrorismefinanciering (Wwft), die banken aanwijst

als de poortwachters die ervoor moeten zorgen dat boeven niet het financiële systeem binnen dringen:

‘DNB heeft in de periode van 2013 tot en met 2022 meerdere onderzoeken gedaan naar de naleving van de Wwft door de Volksbank. Tijdens deze onderzoeken heeft DNB diverse overtredingen van de Wwft vastgesteld, die bij herhaling ernstig en verwijtbaar bleken te zijn. DNB heeft daarom meermaals handhavend opgetreden. Dit heeft echter niet geleid tot het duurzaam naleven van de Wwft door de Volksbank.’

Blijkbaar zijn er in deze periode mensen in dienst van de staatsbank geweest, die niet luisterden toen DNB ‘meermaals’ handhavend optrad. Blijkbaar heeft de directie nooit gemerkt dat DNB handhavend optrad en blijkbaar heeft DNB die ‘ernstige en verwijtbare’ zaken niet aan de directie of aan de commissarissen verteld. Ook heeft Klaas Knot blijkbaar niet aan het ministerie van Financiën, aan Wopke Hoekstra of aan Sigrid Kaag gevraagd om eens op te letten, want anders hadden zij de overtredingen wel gestopt.

Mogelijke verbeterpuntjes

Ik zie daarom ondanks de getoonde inzet van alle betrokkenen in de afgelopen jaren, toch mogelijke verbeterpuntjes in het toezicht op banken en andere bedrijven in handen van de Staat der Nederlanden.

Daarbij kunnen twee stellingen als uitgangspunt dienen, die tevens passen binnen de actuele herwaardering van het ‘woke’ gedachtegoed. Ten eerste: diversiteitsbeleid lost niet alle problemen op. Ten tweede: beheerders van andermans geld moeten geen vaandeldrager voor maatschappelijke impact willen zijn.

Paul Frentrop was achtereenvolgens journalist, bankier, ondernemer, pensioenbeheerder, hoogleraar en lid van de Eerste Kamer.

Wynia's Week verschijnt drie keer per week, **156 keer per jaar**, met even onafhankelijke als broodnodige artikelen en columns, video's en podcasts. U maakt dat samen met de andere donateurs mogelijk. Doet u weer mee, **ook in het nieuwe jaar 2025?** Kijk [HIER](#). Hartelijk dank!